

Starec.

Spisal Kres.

Modrooki pavlinček, krasen metulj, je sedel predrzno na širokokrajni klobuk starca Mihca Brenka ali po domače Pokalice.

»Oh, jej, jej, Marijanica!« je zaklical nežen otroški glas od desne strani.

»Saj res! Stojte, oče! . . .«

Brenk je postal, in v trenutku mu je odletel klobuk s plešaste glave. Prestrašen se je obrnil in milo gledal svoje že precej obrabljeno pokrivalo, ki je ležalo v cestnem prahu.

»Nerodnež nerodni! Poglej no, kaj si naredil! Ali ne pobereš očetu klobuka?«

Starec se je ozrl v stran, odkoder so prihajali milodoneči otroški in ženski glasovi, in opazil mlado, krasno grajsko pestunjo z detetom v naročju.

»Ne zamerite, oče!« je povzela z zvonkim glasom pestunja. »Naš Ivanček je hotel ujeti metulja, ki vam je sedel na klobuk! Po nerodnosti vam ga je zbil z glave!« Po bliskovo se je potem sklonila ter pobrala gologlavemu starcu pokrivalo.

»Hvala!« je zajecal le-ta, uprl pogled v krasni varuškin obraz, a takoj kakor v zadregi povetil oči in otrkaval cestni prah s klobuka.

»Ti služiš, kajneda, za pestunjo v Griški grajščini? Ali so gospod grajščak doma?« je po kratkem molku zopet vprašal, pogledal deklico in zopet povetil oči . . .

»Oh seveda, seveda! Grajščak so tudi doma! — Česa pa želite?«

»Hm! Čul sem, da so začeli sekati gori v onem gozdu za gradom, in — jaz bi si naredil rad par butar za zimo!«

Brenk se je odkašljaj in odkoracal dalje proti gozdu z negotovimi koraki, s povešeno glavo, z nemirno utripajočim srcem. Ni se ozrl več na desno za lepo pestunjo na bogatem sadnem vrtu, ni se zmenil na levi za ribnik, v katerem se je zrealilo jutranje solnce, in nad katerim so krožile cvrčeče lastavice, loveč muha in kačje pastirje — ni se zmenil niti za snežnobelega laboda, ki je ponosno strepaval s perutnicama in se zibal po vodni gladini.

Pot se je polagomu vzdigovala v klanec, vodila starca še mimo divnega vrta, ki je mejil ob ribnik, in ga naposled privedla v grad.

* * *

Stari Mihec Brenk ali po domače Pokalica je bil precej imovit. Preprosta, toda lična hišica, v kateri je prebival s svojo družino, je stala nekoliko vzvišeno nad Prevojsko vasjo in potisnjeno nekoliko v stran. Zadaj jo je stražil gost bukov gozd, spredaj pa jo je zastiralo košato sadno drevje.

Star jedva dobrih petinpetdeset let, je nosil Brenk že tako upognjen hrbet, stopical že tako negotovo, kakor da bi jih imel osemdeset. —

Danes popoldne se je namenil v gozd. Ker je imel še nekaj opravila doma, je poslal sina Antona in šepavo sestro Nežo že nekoliko prej tja, žena in hčerki pa so odšle na polje.

Ko je opravil Brenk doma, je zadel sekiro na ramo, zaprl za seboj vrata in se odpravil proti vasi.

Premišljeno in počasi kakor navadno je stopal starec skozi vas, mimo župnišča in pokopališča in dalje navzgor proti gradu, za katerim se je košatil krasen, visok gozd, ki mu je sedaj pela smrtna pesem.

»Juhu! Juhe! Juhuhuhu!« mu je nenadoma zazvenelo nasproti, in lep kmetiški fant, Stržev France, s šopkom za klobukom in s cvetko na prsih, je prihitel navzdol po strmi poti. »Juhu! Juhuhuhu!« je zavriskal še enkrat krepko in glasno, tako da se je celo polgluhi Brenk prijel za uho.

»Da bi te račji kljun! Kaj pa vpiješ tako, kakor da bi te kdo drl!« zagodrnja nejevoljno starec, ustavi korak in zastavi prihajaču pot.

»Juhu! Kaj ne bi ukal, očka Pokalica! Ženim se, veste, ženim, očka! Juhu! Sedaj pa grem doli v župnišče h gospodu župniku prosit oklicev. Veste, tisto lepo Marijanico, ki služi gori v Griški grajščini, vzamem, in sedaj sem se ravnoker oglasil pri gospodu grajščaku!«

»Kaj, tisto grajsko pestunjo vzameš?« vpraša zategnjeno starec.

»Da, da, pestunjo! Nu, saj jo poznate! Dote sicer ne bode imela, toda saj je lepa in ljubka kakor sam angelček!«

»Da bi te račji kljun! Kje pa je doma?«

»Saj nima doma, očka Pokalica! Mati ji je umrla ob njenem porodu v ljubljanski bolnici, o očetu pa ni nikdar ničesar zvedela. Pred par meseci je stopila v grajščini v službo.«

»Pa kako se piše?«

»Strnad. Ta priimek ima po materi!«

»Strnad?« zajeca starec.

»Strnad, da! Pa z Bogom, oče Pokalica!« —

Starec je stopil v stran, veseli ženin pa je odhitel nizdolu.

Kakor okamnel je ostal Brenk par trenutkov na mestu, potem pa je odstopical ves zamišljen dalje.

Marijanica Strnad! . . . Ali se ni tako pisala nekdanja njegova dekla? . . .

Gori v gozdu sta že marljivo vezala butare njegov sin Anton in šepasta sestra Neža.

»Oča Brenk, vi pa pojdite sem k temu-le borovcu! Anton in Neža že sama opravita na svojih mestih. Pa pazite, tu ravno sekajo!« je velel grajski gozdar Jaka.

Starec je prispel na ukazano mesto, snel počasi sekiro z rame in začel mehanično klestiti krive borove veje.

»Oča, pazite na to-le bukev, ki jo ravnokar podirajo!« ga zopet posvari gozdar.

Starcu so krožile nemirne misli po glavi. Enakomerno je pela njegova sekira, enakomerno so se cepile veje od raskavega debla. Gozdarjev opomin je preslišal.

»Umeknite se oča! Bukev pada!« je zaklicalo nenadoma več prestrašenih grl.

Brenk je skočil v stran, toda silna bukova veja ga je oprasnila po levi roki, da se mu je kri curkoma ulila.

»Za pet ran —!« je zastokal revež. »Anton, Neža, čujeta! Brž kako obvezilo!«

»O, za božjo Kriščevo voljo! Kaj pa nič ne paziš? O za živi svet!« je tarnala šepava Neža, popustila sekiro in krevsala proti bratu.

Sin Anton je prebledel, potem pa skočil za teto, ji z glave strgal ruto ter jo ovil okoli očetove roke.

Gozdar Jaka je tudi brž prihitel z zamazano cunjjo in ustavil za silo kri.

* * *

Drugi dan ni mogel Brenk iz postelje. Roka, ki mu jo je žena še prejšnji večer skrbno previla, je vedno bolj otekala.

»Sedaj imam pa dovolj obotavljanja. Anton, teci brž po rano-celnika Ludvika v Trnjava! Takoj pri tej priči mora priti! Ne slušaj mi več očeta!« zapove nenadoma, energično skrbna Brenkovka sinu.

»Tristo zelenih! Saj še ni treba! Samo kožo mi je posnelo ono vražje drevo. V par dneh bo vse dobro«, zamrmra nejevoljno starec v postelji.

»Le pameten bodi, Mihec!« se oglasi šepava Neža, »Le pameten bodi, pravim, in ne brani se Ludvika! Glej, roka ti je že tako močno otekla, in celo vstati že ne moreš od slabosti! Anton, le pojdi!« —

Ranocelnik, resen, postaren mož, je kmalu prišel. Zmajujoč z glavo, je previl Brenku roko, potem pa poklical Brenkovko iz sobe.

»Vašemu možu se je kri zastrupila!« je dejal. »Gotovo se je ovil takrat, ko ga je bukev ranila, s kako nesnažno cunjo, in vi... vi... ste zamudili pravi čas! Da ste bili takoj včeraj po mene poslali, bi se že kaj bilo naredilo. Tako pa —!«

»Za Boga!« je vzkliknila prestrašena žena. »Za Bogā, kaj je že tako pri kraju z njim?«

»Po pravici rečeno, jaz mu ne morem pomagati. Pošljite v mesto po zdravnika, toda pravim vam, da mu tudi ta ne pomore! Vendar pošljite ponj, da si bodete potem vsaj v svesti, da ste storili za moža, kar je bilo v vaši moči!«

»Da, da, takoj pošljem ponj!«

Stari Ludvik je odšel, Brenkovka je pa planila v sobo.

* * *

Tožno je zapel pozno popoldne veliki vaški zvon, tožno se je glasil cerkveni zvonček skozi vas, in od ust do ust je šla vest, da gredo obhajati starega Pokalico.

Po končanem svetem opravilu je stopil gospod župnik s cerkovnikom pred hišo in obstal.

»Čujte me, kaj vam pravim, oče cerkovnik! Jaz ostanem še nekaj časa tu, vi pa se oglasite pri Stržu in recite onemu Francetu, ki je bil včeraj v župnišču, naj pohiti nemudoma po svojo nevesto v grad in naj jo pripelje sem doli k Pokalici. Recite mu, da sem jaz tako velel. Pa naglo, naglo naj prideta, ker starec je skoro že v zadnjih hipih!« —

Jadrno je prispel Stržev France s svojo Marijanico k Brenkovemu domovju in stopil z njo vred v sobo.

Čudom so se jeli spogledovati domači, ki so bili zbrani okoli gospodarjeve postelje ob njenem prihodu, starcu pa je zažarelo vodeno, kalno oko.

»Stara, čuješ? Daj mi tisti denar, katerega sem izkupil zadnjič za v — voli . . . Čuješ?« je zašepetal polglasno.

Brenkovka je neverno zmajala z glavo, pogledala župnika, pogledala moža in mu prinesla denar iz skrinje v kotu.

»Na, Marijanica, to je tvoje! Vzemi to za doto in sprejmi — očetov blagoslov . . . In ti tudi, France! Veseli me, da vidim vaju oba skupaj!« . . .

Marijanica se ni genila.

»Vzemi! Vzemi, hčerka! Ne greni mi zadnje ure!« zašepeta zopet starec.

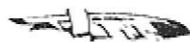
»Vzemi, Marijanica, in ne brani se!« deje častitljivi duhovnik.

Tresoč se po vsem telesu, je sprejela deklica tri stotake iz mrzle starčeve roke.

»Molite zame vsi — vsi!« . . .

Vsi so stali kakor okameneli . . .

Zunaj pa se je smehljalo nebo, in svetlo, jasno solnce je poljubljalo z zadnjimi prameni Prevojsko vas . . .

Serenada.

Devojčica moja, ti davno že spiš;
v zvoniku bije polnoči,
in v tvoji spalnici lučka bedi
in v tvoji spalnici paradiž.

Jaz grem vsak večer na božjo pot:
pod tvojim oknom grem vsak večer;
da najde duša moja mir,
grem vsak večer na božjo pot.

Čuj — posteljo tvojo zastražil je bog;
ob postelji tvoji kerub stoji,
in skozi temo se mu meč blesti,
in ta blesk je hladan in ta blesk je strog.

Le spavaj sladko, ti srček moj!
Pod tvojim oknom grem vsak večer,
in v moji duši sladak je mir,
dokler je bog otec stražnik tvoj.

Oton Zupančič.

